

ACTIVITEITENVERSLAG

2016-2017

Voorwoord van de Voorzitter	2
1. Samenstelling van het Auditcomité	4
2. Het Vast Secretariaat.....	4
3. Vergaderingen	5
4. Rapportering over interne controle in de federale administraties.....	5
4.1. Kader.....	5
4.2. Op het terrein.....	6
5. Organisatie van interne auditactiviteiten.....	7
6. Opvolging van auditactiviteiten	8
7. Overige adviezen	9
8. Interne en externe communicatie.....	10
8.1. Het Rekenhof.....	10
8.2. Andere contacten van het ACFO	11
8.3. Website	11

Voorwoord van de Voorzitter

Dit verslag werd opgemaakt in uitvoering van artikel 13, §1 van het koninklijk besluit tot oprichting van het Auditcomité van de Federale Overheid (ACFO). Het is het achtste activiteitenverslag van het ACFO sinds zijn officiële oprichting op 2 april 2010 en heeft betrekking op de periode van 1 augustus 2016 tot 31 juli 2017.

Het Auditcomité is sinds mei 2017 weer voltallig en tracht zijn opdracht binnen het kader van het koninklijk besluit van 17 augustus 2007 zo goed mogelijk uit te voeren, maar hiervoor moet het onder andere:

- zich kunnen beroepen op een charter en een huishoudelijk reglement;
- zich kunnen steunen op voldoende experts bij het vast secretariaat.

Aan deze voorwaarden is nog steeds niet voldaan.

Het Auditcomité heeft sinds oktober 2012 ontwerpen van de koninklijke besluiten betreffende het charter en huishoudelijk reglement van het ACFO ter goedkeuring voorgelegd aan de Ministerraad. In 2017 werden de betrokken documenten geactualiseerd en opnieuw voorgelegd ter goedkeuring, maar het proces is nog steeds lopende.

Ondanks de beperkte middelen en het uitblijven van een duurzame oplossing voor het personeel van het Vast Secretariaat voerde het Auditcomité in de voorbije periode zijn opdracht met blijvende betrokkenheid uit. De activiteiten waren onder meer gericht op de ondersteuning van de Federale Interne Auditdienst FIA, het toezicht op de auditactiviteiten, de evaluatie van auditplannen, het beantwoorden van de jaarverslagen inzake interne controle, het uitvoeren van zijn signaalfunctie en de communicatie met belanghebbenden. ACFO moest zich opnieuw beroepen op de twee tijdelijke experts ten einde aan alle verplichtingen tegemoet te komen.

Volgens het koninklijk besluit van 4 mei 2016 ter oprichting van de Federale Interne Audit (FIA) blijven vier diensten uiterlijk tot 1 januari 2018 apart functioneren: FOD Financiën, FAGG, FAVV en Defensie. Tot dan blijven deze diensten onder het koninklijk besluit van 17 augustus 2007 betreffende de interne auditactiviteiten binnen sommige diensten van de federale uitvoerende macht werken en zij dienen de bepalingen ervan, ook inzake rapportering, te respecteren. Sinds 1 juli 2016 staat FIA in voor de interne auditactiviteiten bij de overige federale instellingen in zijn toepassingsgebied.

Het Auditcomité stelt vast dat slechts 3 van de 5 interne auditdiensten een jaarverslag voor 2016 hebben ingediend. Een auditplan 2017 werd door 4 van de 5 auditdiensten aan ACFO voorgelegd.

Het ACFO is bezorgd over:

- de vastgestelde discontinuïteit in sommige activiteiten, in het bijzonder wat betreft de beperkte zekerheidsverstrekking;
- het deficit aan ervaren auditoren bij FIA;
- het risico op het verlies van de opgebouwde expertise bij de voorlopig nog autonome interne auditdiensten indien de daar aanwezige auditoren na de integratie niet naar FIA overstappen;
- de impact hiervan op het potentieel van FIA om de verwachte zekerheidsverstrekking te leveren.

Brussel, 31 juli 2017,

Philippe DECRE,
Voorzitter van het ACFO

1. Samenstelling van het Auditcomité

Artikel 3 van het koninklijk besluit van 17 augustus 2007 tot oprichting van het Auditcomité van de federale overheid bepaalt dat dit is samengesteld uit zeven onafhankelijke deskundigen, aangesteld voor zes jaar bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit. Vandaag zijn alle zeven functies ingevuld, en is het ACFO als volgt samengesteld:

- Philippe DECRE (F), Voorzitter, ⁽¹⁾
- Alain BOUCHAT (F), Lid, ⁽²⁾
- Peter MEERSSCHAUT (N), Lid ⁽¹⁾
- Anne-Catherine REUL (F), Lid ⁽²⁾
- Annemie ROEFS (N), Lid ⁽¹⁾
- Werner VAN MINNEBRUGGEN (N), Lid ⁽³⁾
- Wim DE NAEYER (N), Lid ⁽⁴⁾

⁽¹⁾ voor 6 jaar aangesteld bij koninklijk besluit van 7 maart 2016

⁽²⁾ voor 6 jaar aangesteld bij koninklijk besluit van 27 juni 2013

⁽³⁾ voor 6 jaar aangesteld bij koninklijk besluit van 4 maart 2015

⁽⁴⁾ voor 6 jaar aangesteld bij koninklijk besluit van 5 mei 2017

De korpschef van de Inspectie van Financiën, de heer Pierre REYNDERS, neemt van rechtswege deel aan de vergaderingen, ten raadgevende titel en zonder stemrecht.

2. Het Vast Secretariaat

Het ACFO beschikt over een Vast Secretariaat. Het personeel ervan wordt door de FOD Kanselarij van de Eerste Minister ter beschikking gesteld van het Auditcomité, zoals bepaald in artikel 9, §2, van het koninklijk besluit van 17 augustus 2007 tot oprichting van het Auditcomité van de Federale overheid. Sinds zijn oprichting in 2010 en tot en met het jaar 2014 beschikte het Vast Secretariaat over 3 hooggekwalificeerde medewerkers (2,8 voltijdsequivalenten of VTE). Sinds 2016 is dit nog slechts 1 VTE, met name de heer Ronny Damoiseau als Verantwoordelijke Vast Secretariaat ACFO en expert. Hij vervult de taken die hem door de vermelde reglementering worden opgedragen en verzorgt de relaties met alle belanghebbenden. Het ACFO merkt op dat het takenpakket te omvangrijk is voor één persoon. Het comité heeft deze situatie herhaaldelijk gesignaleerd en daarbij om een versterking van het Vast Secretariaat gevraagd.

Om het personeelstekort te verhelpen werd het Vast Secretariaat versterkt met twee externe experts, mevrouw Svetlana Kocharnaia en de heer Michel Galant, die een tijdelijke en deeltijdse opdracht uitoefenen.

3. Vergaderingen

In de periode van 1 augustus 2016 tot 31 juli 2017 heeft het Auditcomité tien keren vergaderd:

- 27 september 2016
- 25 oktober 2016
- 29 november 2016
- 20 december 2016
- 28 januari 2017
- 21 februari 2017
- 21 maart 2017
- 25 april 2017
- 30 mei 2017
- 18 juli 2017

4. Rapportering over interne controle in de federale administraties

4.1. Kader

Jaarlijks moeten de instellingen, overeenkomstig artikel 7 van het KB van 17 augustus 2007 betreffende het intern controlesysteem binnen sommige diensten van de federale uitvoerende macht, hun verslagen over de werking van het interne controlesysteem indienen bij het ACFO. Van volgende departementen, die onder het toezichtgebied van het Auditcomité vallen, worden deze “verslagen Art.7” verwacht:

- de federale overheidsdiensten (FOD's) en de federale programmatorische overheidsdiensten (POD's) en de diensten die ervan afhangen, zijnde de:
 - o FOD Kanselarij van de Eerste minister,
 - o FOD Personeel & Organisatie (P&O),
 - o FOD Budget & Beheerscontrole (B&B),
 - o FOD Informatie- en Communicatietechnologie (FEDICT),
 - o FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse handel en Ontwikkelingssamenwerking
 - o FOD Binnenlandse Zaken,
 - o FOD Financiën,
 - o FOD Mobiliteit en Vervoer,
 - o FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal overleg (WASO),
 - o FOD Sociale Zekerheid,
 - o FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu,
 - o FOD Justitie,
 - o FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie,
 - o POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding en Sociale Economie,
 - o POD Wetenschapsbeleid.
- het Ministerie van Landsverdediging (Defensie),
- de Regie der Gebouwen,
- het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV),
- het Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers (FEDASIL),
- het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten (FAGG).

Op de FOD Sociale Zekerheid en de FOD Kanselarij na hebben alle bovenvermelde instellingen en ook de Restauratie- en Hoteldienst van Defensie (RHDD) en de Koninklijke Musea Schone Kunsten van België (KMSKB) een verslag over de werking van hun interne controlesysteem ingediend. De FOD Kanselarij had ACFO om uitstel gevraagd. Ook de FOD Justitie en de Regie der Gebouwen deden dit. Hun rapporten werden echter erg laat ontvangen en konden niet op tijd worden verwerkt. ACFO zal ze later dit jaar beantwoorden.

Op basis van de gegevens gerapporteerd door de leidinggevend en desgevallend aangevuld met de informatie van de Federale Interne Auditdienst (FIA) en de jaarlijkse verslagen van de interne auditdiensten van het FAVV en van de FOD Financiën heeft het Auditcomité overeenkomstig artikel 13 van het KB van 17 augustus 2007 betreffende de oprichting van het Auditcomité van de Federale overheid voor elke overheidsdienst onder zijn bevoegdheid een evaluatieverslag opgemaakt. Eveneens werd een globaal verslag opgesteld.

De door het Auditcomité opgestelde verslagen worden vervolgens aan elk bevoegd regeringslid overgemaakt met een kopie aan de betrokken leidend ambtenaar. Het globaal verslag is bestemd voor de Ministerraad.

4.2. Op het terrein

De hierboven beschreven cyclus heeft althans bij een deel van de diensten tot merkbare verbetering geleid, zowel wat betreft de kwaliteit van het interne controlesysteem (ICS) zelf als wat betreft het documenteren van dit systeem. In sommige gevallen kan deze verbetering via de opvolging van actieplannen op overzichtelijke wijze worden aangetoond.

De maturiteit van een ICS behelst onder andere de intrinsieke kwaliteit van dit systeem alsook de processen en informatie- en communicatiekanalen waarmee dit systeem tot stand wordt gebracht en stelselmatig wordt bijgewerkt. De maturiteit van het ICS wordt bij voorkeur geëvalueerd door middel van een maturiteitsmeting volgens het COSO/INTOSAI referentiekader. In het kader van de bestuursovereenkomsten en de erin opgenomen verplichting om interne controle en interne audit te verbeteren wordt expliciet verwezen naar een maturiteitsmeting. De meeste instellingen hebben deze meting in 2016 uitgevoerd. De resultaten worden gebruikt als nulpunt en met behulp van actieplannen trachten de instellingen een gestructureerde en aantoonbare verbetering van interne controle te bewerkstelligen tegen het eind van de bestuursovereenkomst.

Daarom heeft FIA een audit “aanpak voor de ontwikkeling van de interne controle” opgenomen in zijn auditplan. Deze diende om na te gaan of de instellingen de goede aanpak gebruiken om hun ICS te kunnen verbeteren tegen het eind van de bestuursovereenkomst. FIA heeft conform zijn auditcharter de verslagen Art.7 op onafhankelijke en objectieve wijze geëvalueerd. Hierbij steunde FIA op de declaratieve gegevens uit de audit Interne Controle en

op de (beperkte) kennis die FIA reeds heeft opgebouwd over de diensten die binnen zijn audituniversum vallen. Een aantal verslagen Art.7 gaf een korte samenvatting van de uitgevoerde interne en externe audits. Dit alles laat het ACFO in enige mate toe om de verslagen Art.7 te verifiëren via onafhankelijke bronnen.

5. Organisatie van interne auditactiviteiten

Er is één jaar verstreken sinds de oprichting van FIA. De procedure voor de selectie van de verantwoordelijke interne audit werd opgestart en bevindt zich, op het ogenblik dat dit verslag werd opgemaakt, in een afrondingsfase. Tijdens dit jaar heeft FIA:

- een auditcharter opgesteld;
- een auditplan opgemaakt;
- een aantal van de geplande audits reeds uitgevoerd;
- gewerkt aan het bepalen van een risicomethodologie.

ACFO heeft hierover advies gegeven en keurde het auditcharter FIA goed.

De voorbereiding van de integratie van de vier overige auditdiensten is voor het ACFO een reden voor bezorgdheid gebleken. Op dit ogenblik bestaat er nog steeds geen duidelijkheid over het aantal auditoren dat naar de FIA zal overstappen, noch over het verschaffen van zekerheid omtrent de verdere uitvoering van de auditplannen, noch over de opvolging van de uitgevoerde audits en eerder gemaakte aanbevelingen. Volgens het ACFO is dit vooral te wijten aan:

- de weinig anticipatieve houding die de betrokken partijen hebben aangenomen;
- de erg beperkte interesse van de auditoren om over te stappen naar FIA;
- het voorlopig ontbreken van de criteria die moeten toelaten om uit te maken welke controleactiviteiten beschouwd kunnen worden als inspecties, dewelke niet worden overgedragen aan FIA, dan wel als over te dragen auditactiviteiten.

Het definitieve karakter van de personeelsoverdracht naar FIA lijkt een belangrijke rem op de verdere ontwikkeling van FIA.

6. Opvolging van auditactiviteiten

De huidige auditdiensten dienen vóór 31 januari hun jaarlijks auditplan en vóór 15 april hun jaarverslag aan het ACFO over te maken. ACFO heeft elk van de huidige verantwoordelijken voor interne audit uitgenodigd om zijn auditplan tijdens een vergadering van het Auditcomité te komen voorstellen en de uitvoering ervan toe te lichten. Het ACFO wijst nadien eventuele verbeterpunten aan.

Het ACFO ontmoette in dit kader:

- Op 25/10/2016 : Mevrouw Josiane Van waesberghe, verantwoordelijke interne audit bij de FOD Financiën, betreffende het auditplan 2016, het jaarverslag 2015 en het auditcharter;
- Op 20/12/2016 : de heer Philippe Robyns, verantwoordelijke interne audit bij de Interne Audit Defensie, betreffende het auditplan 2016, het jaarverslag 2015 en het verslag van 2015 over de werking van het intern controlesysteem bij Defensie;
- Op 21/03/2017 : de heer Guy Mommens, verantwoordelijke interne audit bij het FAVV, betreffende het auditplan 2017 en het jaarverslag 2016;
- Op 25/04/2017 : Mevrouw Josiane Van waesberghe, verantwoordelijke interne audit bij de FOD Financiën, betreffende het auditplan 2017, het jaarverslag 2016 en de ondertekening van het auditcharter Financiën.

Aangezien de Federale Interne Auditdienst FIA nog in opstartfase verkeert, waren er veelvuldige ontmoetingen met de heer Paul Van Sprundel, verantwoordelijke interne audit FIA, tijdens dewelke het ACFO zijn visie verduidelijkte:

- Op 25/10/2016 betreffende het auditcharter en het auditplan FIA;
- Op 29/11/2016 betreffende het auditcharter en het auditplan FIA en het protocol met het Rekenhof;
- Op 12/01/2017 betreffende het auditcharter en het auditplan FIA;
- Op 21/02/2017 betreffende de opbouw van de forensische audit, de integratie van de overige auditdiensten vanaf 2018, de risicomethodologie FIA en het auditcharter FIA;
- Op 21/03/2017 betreffende de opbouw van de forensische audit, de integratie van de overige auditdiensten vanaf 2018, de uitvoering van het auditplan FIA en het bijgewerkte auditcharter ACFO;
- Op 25/04/2017 betreffende de nota over forensische audit, de integratie van de overige auditdiensten, de uitvoering van het auditplan FIA en het auditcharter FIA;
- Op 30/05/2017 betreffende de nota over forensische audit, de integratie van de overige auditdiensten, de uitvoering van het auditplan FIA en de risicomethodologie FIA.

7. Overige adviezen

Overeenkomstig artikel 8, § 1, eerste lid, 4° van het koninklijk besluit van 29 oktober 2001 betreffende de aanduiding en de uitoefening van de managementfuncties in de federale overheidsdiensten en de programmatorische federale overheidsdiensten vaardigde het ACFO twee leden, Mevrouw Anne-Catherine Reul en de heer Werner Van Minnebruggen, af op 11 en 19 maart 2017 om te zetelen in de jury in het kader van de selectie van een definitieve verantwoordelijke interne audit FIA.

De anti-witwasrichtlijn van de FOD Financiën werd besproken op de vergaderingen van 29/11/2016 en 20/12/2016.

Op 28/01/2017 werd het auditplan 2017 van het FAGG besproken.

Het ACFO heeft een signaalfunctie overeenkomstig artikel 2, § 1, van het koninklijk besluit van 17 augustus 2007 tot oprichting van het Auditcomité van de Federale Overheid. Deze werd toegepast naar aanleiding van de resultaten van een interne audit over de scheiding tussen de rekenplichtige rollen bij de FOD Buitenlandse Zaken. Het ACFO bracht de Minister van Begroting op 28/04/2016 op de hoogte van de potentiële risico's. Als gevolg werd FIA gevraagd om deze audit in de loop van 2017 uit te voeren bij alle instellingen behorend tot het audituniversum.

In hetzelfde kader voerde ACFO zijn signaalrol uit betreffende de interne controle bij de Regie der Gebouwen. De Minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken, belast met de Regie der Gebouwen werd op de hoogte gebracht op 25/10/2016.

Het ACFO heeft ook een signaalfunctie overeenkomstig artikel 13, § 4, van het koninklijk besluit van 17 augustus 2007 tot oprichting van het Auditcomité van de Federale Overheid. Deze werd toegepast naar aanleiding van de organisatie van interne audit bij het Federaal Agentschap van de Schuld (FAS). Dit werd besproken op de vergaderingen van 29/11/2016, 20/12/2016 en 28/01/2017. Het ACFO bracht hierover advies uit:

- Aan de Minister van Financiën op 19/01/2017;
- Aan de heer Alexandre De Geest, Voorzitter Strategisch Comité, Federaal Agentschap van de Schuld op 09/02/2017;
- Aan de Eerste Minister, aan de Minister van Begroting en aan de Minister bevoegd voor Ambtenarenzaken op 09/02/2017.

8. Interne en externe communicatie

8.1. Het Rekenhof

Een delegatie van het Auditcomité werd door de vertegenwoordigers van het Rekenhof ontvangen op 10 maart 2017. Volgende punten werden besproken:

- Stand van zaken betreffende:
 - o de definitieve verantwoordelijke interne audit FIA;
 - o de middelen van FIA;
 - o de integratie van de overige auditdiensten ;
 - o de forensische audit;
 - o auditcharter FIA;
 - o auditplan FIA;
 - o protocol tussen FIA en Rekenhof.
- De uitvoering van de wet van 22 mei 2003.

Het Rekenhof is een cruciale partner van het ACFO in het nastreven van goed bestuur bij de federale overheid. In het 173e Boek van het Rekenhof werd onder andere gewezen op het volgende:

- het ontwerp van het oprichtingsbesluit FIA werd slechts een weinig aangepast en vervolgens ter ondertekening voorgelegd aan de koning zonder nieuwe beraadslaging van de ministerraad en dit ondanks de bezwaren van de Inspectie van Financiën, van de afdeling wetgeving van de Raad van State en van het ACFO.
- De afzwakking van het juridisch kader voor interne auditactiviteiten. Immers, Het besluit van 17 augustus 2007 betreffende de interneauditactiviteiten binnen sommige diensten van de federale uitvoerende macht werd door het besluit van 4 mei 2016 ter oprichting van FIA opgeheven en vervangen. Hierdoor verdwenen ook een aantal bepalingen over de bevoegdheid, de onafhankelijkheid en de objectiviteit van de auditoren, alsook de procedure voor de melding van belangenconflicten.
- De bepalingen van het besluit verzwakken de rol van het Auditcomité en de garanties van onafhankelijkheid waarin het koninklijk besluit van augustus 2007 voorzag.
- De wet van 22 mei 2003 aangaande de begroting en de boekhouding van de Staat bepaalt dat de interne audit ook moet worden geregeld voor de instellingen die niet tot het domein van de Federale Interneauditdienst behoren.
- De aanwezigheid van slechts één personeelslid van niveau A in het Vast Secretariaat is een minimum dat niet volstaat, gezien de omvang en het belang van de opdrachten van het Auditcomité, terwijl de leden ervan dat mandaat uitoefenen als een bijkomende activiteit.

8.2. Andere contacten van het ACFO

Op 27/09/2016 heeft het ACFO een ontmoeting gehad met mevrouw Béatrice Baumann, Inspecteur van Financiën, over de toepassing van het artikel 31 van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat en het verband ervan met de artikelen 18 en 29.

Op 25/11/2016 heeft een delegatie van het ACFO een ontmoeting gehad met de heer Jan Jambon, Vice-Eerste Minister en Minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken, belast met de Regie der Gebouwen betreffende de interne controle bij de Regie.

Op 12/12/2016 heeft een delegatie van het ACFO een ontmoeting gehad met delegaties van de FOD Financiën en van het Agentschap van de Schuld betreffende het organiseren van interne audit bij het Federaal Agentschap van de Schuld (FAS).

Op 13/03/2017 en op 15/06/2017 had het Vast Secretariaat een ontmoeting met een delegatie FIA betreffende de evaluatie van de rapporten over de werking van het intern controlesysteem bij de federale instellingen.

Op 11/04/2017 had het Vast Secretariaat een ontmoeting met een delegatie FIA betreffende de risicomethodologie FIA in voorbereiding van de vergadering van het ACFO op 30/05/2017.

Het Vast Secretariaat had diverse ontmoetingen met vertegenwoordigers van SELOR en van de personeelsdienst van de FOD Kanselarij betreffende de versterking van het secretariaat via respectievelijk een bijkomende aanwerving en Talent Exchange.

Het Vast Secretariaat had diverse ontmoetingen met delegaties van de kabinetten van de drie bevoegde ministers en/of van de FOD Kanselarij betreffende de bijwerking van het charter en huishoudelijk reglement van het ACFO.

8.3. Website

Naast een beveiligde website, die het werkinstrument en het dagdagelijkse communicatiemiddel vormt tussen het Auditcomité en zijn Vast Secretariaat, bestaat er ook een publiek toegankelijke website, waar iedereen diverse informatie kan vinden over de werking en de activiteiten van het Auditcomité.

Link : <http://www.auditcomite.belgium.be/nl>